

PM

Bedömning av Kotjärn och Igeltjärn, Gåsgruvan (Filipstad), som amfibiebiotop

Claes Andrén
Professor bevarandebiologi
2021-06-10

Uppdrag

Bedömning av Kotjärn och Igeltjärn som amfibiebiotop. I uppdraget ingår att följa strandlinjen runt de båda vattnen och särskilt uppmärksamma till- och utflöden. Observationer av amfibier och andra naturvärden som är intressanta i sammanhanget noteras och redovisas i kort rapport.

Bedömning

Ingen av de båda vattnen bedöms vara särskilt värdefulla som miljöer för amfibier. I Kotjärn observerades på flera ställen gädda på grunt vatten längs stranden, i Igeltjärn snappade fisk insekter vid vattenytan. Närvaro av rovlevande fisk gör vattnen mindre intressanta för grodor och vattensalamandrar eftersom de är känsliga för fiskpredation och undviker sådana vatten, särskilt om den grunda vattenstranden har sparsamt med skyddande vegetation. Vanlig padda leker i Kotjärns utflöde, stora ansamlingar av yngel observerades här. Vanlig padda, även de vattenbundna utvecklingsstadierna (ynglen), har ett giftigt hudsekret som skyddar mot fiskpredation. I fiskförande vatten är den vanliga paddan ofta den enda art av amfibier som överlever. Vanlig padda är liksom alla amfibiearter fridlyst, men fortfarande en allmänt spridd och vanlig art i Sverige. Den är inte upptagen i Artdatabankens rödlista och inte heller i art- och habitatdirektivet.

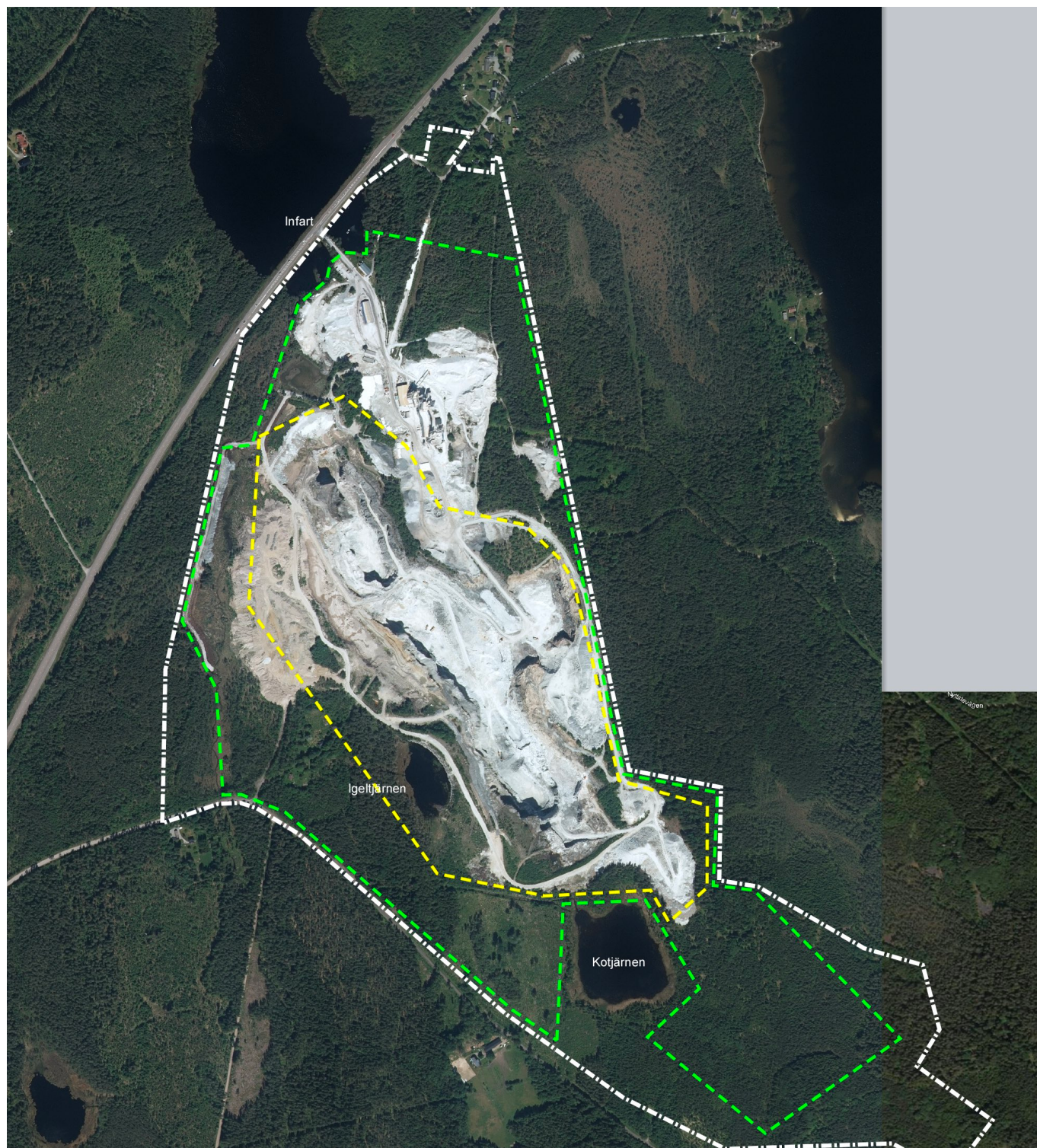

Fig 1. Karta över Gåsgruvan (Filipsad) med de båda undersökta vattnen Kotjärn och Igeltjärn.

Fig 2. Gåsgruvan (Filipstad), vy från södra kanten mot norr.

Fig 3. Kotjärn, Gåsgruvan, vy mot södra sidan där observation av födosökande trana gjordes.

Kotjärn – observationer

Inventering skedde runt hela tjärnen så nära vattenlinjen som var möjligt att gå. Hela strandzonen var uppbyggt av vitmossa tillsammans med ris, starr och gräsvegetation och bildade gungfly. Marken var blöt med allt sämre bärighet närmare vattenlinjen, vilket begränsade tillgängligheten till vattnet. Typiska växter i strandzonen var snip, rosling, klockljung, vattenklöver och dvärgbjörk. Innanför strandzonen tar buskar och enskilda träd vid och övergår sedan i uppvuxen blandskog. I nordvästra hörnet finns ett utlopp som fördjupats och har karaktären av grävt dike. Vattenstranden gick inte att beträda eftersom den inte bar, men var mestadels grund och botten mer eller mindre vegetationslös. På flera ställen stod mindre gäddor i det uppvärmda vattnet nära stranden. I södra ändan födosökte en trana och cirklade runt i området under besöket. På flera ställen längs den östra sidan sågs äldre spår av bävergnag och en övergiven bäverhydda. Vid utloppet fanns stora ansamlingar med yngel av vanlig padda och en snok som jagade ynglen. Inga övriga amfibier påträffades trots att marken var mycket fuktig.

Fig 4. Typiska växtarter längs stranden i Kotjärn, Vattenklöver (tv) och kabbeleka (th).

Fig 5. Bävernag och övergiven bäverhydda längs östra stranden av Kotjärn.

Fig 6. Större ansamling av yngel från vanlig padda vid Kotjärns utlopp i nordvästra hörnet av vattnet. En snok sågs födosöka bland ynglen.

Fig 7. Det grunda utloppet i Kotjärns nordvästra hörn där den stora ansamlingen av paddyngel och snok observerades.

Igeltjärn – observationer

Igeltjärn är delvis påverkad av gruvverksamheten och stora mängder sten har fyllts i tjärnen längs den östra sidan och hela östra strandlinjen består av stenblock. Södra delen av tjärnen är delvis fylld med mindre sten och grus längs strandlinjen och en bit ut i vattnet. Inventering har skett runt tjärnen på samma sätt som beskrivits ovan för Kotjärn, med undantag för östra sidan som var svår att beträda p.g.a. av stenblocken. Hela den södra, västra och norra sidan av tjärnen kunde inventeras på samma sätt som Kotjärn genom att följa strandlinjen så nära vattnet som möjligt med hänsyn till markens bärighet. Hela strandzonen var uppbyggt av vitmossa tillsammans med ris, starr och gräsvegetation och bildade gungfly. Typiska arter var snip, dvärgbjörk, tätört, vattenklöver och kabbeleka. Färska gnagspår från bäver sågs på flera ställen. Trots högt markvatten och minde vattenhöljor innanför strandlinjen sågs inga amfibier eller yngel från dessa. Ett grävt dike mitt på den västra sidan av tjärnen ledde in i skogen. I Igeltjärn snappade fisk insekter vid vattenytan. Närvaro av rovlevande fisk gör ett vatten mindre intressant för grodor och vattensalamandrar eftersom de är känsliga för fiskpredation och undviker sådana vatten, särskilt om den grunda vattenstranden har sparsamt med skyddande vegetation.

Fig 8. Vy över Igeltjärns östra strand. Hela denna sida av tjärnen är igenfylld med stenblock.

Fig 9. Vy mot Igeltjärns södra strand.

Fig 10. Färska gnag av bäver längs Igeltjärns västra strand.

Fig 11. Typisk vegetation längs Igeltjärns stränder, tätört (tv) och dvärgbjörk (th)

Korsviken den 9 juni, 2021

Claes Andrén
Professor i bevarandebiologi